

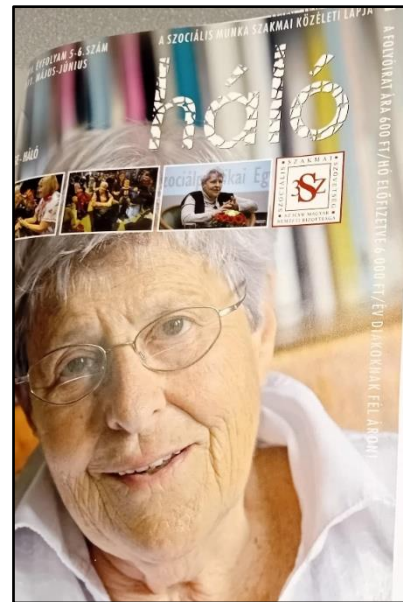
Szoboszlai Katalin

Előszó az interjúhoz

Egy 2010-ben készült interjút ismét megjelentetünk. Akkoriban, a HÁLÓ folyóirat szerkesztőjeként Ferge Zsuzsát kérdeztem, és a szociális munkás képzés húsz éves jubileuma volt a beszélgetés elindítója.

A Ferge Zsuzsával készült interjú adalék a szakma történetéhez, de nem csupán múltidézés, hanem tele van kritikai és megbeszélni való gondolattal. Az elmúlt közel egy évtizedben nemhogy fogytak volna az párbeszédre váró témák, inkább gyarapodtak és többnyire megbeszélés nélkül maradtak. Ideje lenne ezen változtatni!

A Ferge Zsuzsával készült interjút abban a reményben adom újra át az olvasóknak, hogy lesznek, akiknek élvezetes olvasmány lesz, és lesznek az olvasók között, akiket írásra, megbeszélésre inspirál.

„...A szociális munkához képzettség kell” Interjú Ferge Zsuzsával

Szoboszlai Katalin: 2010 a szociális képzések jubileumi éve, hiszen itthon 25 éve indult a szociálpolitikus és 20 éve a szociális munkás képzés. Beszélgetésünkben az emlékeidre vagyok kíváncsi, és arra, te hogyan élted meg ezt a 20-25 évet. Hogyan kezdődött a szociális képzések újjászületése?

Ferge Zsuzsa: Azt gondolom, hogy mindenkinek meglehet erről a maga története. Tehát van egy történet, például Göllész Viktor története, hogy a Bárczin született újra meg a szociális képzés a szociális szervezőkkel. Ők a 1970-es évek elején indultak, mi pedig az ELTE-n 1985-ben. Nem igazán tudtunk egymásról, akkor tudtam róla, mikor abból a képzésből valaki, már aki ott végzett, jelentkezett hozzánk továbbtanulni és akkor vált világossá számomra, hogy van ez

a képzés. Az én történetem máshogy kezdődött, mert én 1968-69-től kezdve többször jártam és tanítottam Angliában. Ebben az időszakban mentem át a szociológiáról a szociálpolitikába, amihez nagyon szervesen hozzátartozott a szociális munka. Tehát valamikor a 1960-as évek végén kezdtem el nézni, hogy ott ebben a szakmában mi történik. Először voltam Essex-ben, ahol Peter Townsend tanított, de ott nem volt szociális munka tanszék, majd később voltam Edinburgh-ban, ahol egy fantasztikusan jó szociális munka tanszék volt. Közben megismerkedtem sok civilvel, mindenekelőtt a Child Poverty Action Group-pal [Gyermekszegénység elleni akció csoport], akinek akkor még egy másik vezetője volt, de már akkor ismertem Adrian Sinfildet, aki annyira reprezentálja a szegénységet és a gyerekszegénységet, hogy mindenféle baloldalisága ellenére most is megkérték a program folytatására.

Szoboszlai Katalin: Bárcsak nálunk is így mennének a dolgok. Hogyan folytatódott?

Ferge Zsuzsa: Nagyon érdekes, akkor ismerkedtem meg a szociális munkával. Közben itthon találkoztam néhány emberrel, akik régebben ismertek engem, például Gayer Anikó, akinek a szociális munkához való viszonya tulajdonképpen rejtőzködött, mint olyan nagyon sok minden akkor. Tehát az én szociális munka történetem Angliában kezdődött, ahol sok szociális munkás központba elmentem. És elkezdtem megérteni, hogy ez micsoda, anélkül, hogy én szociális munkás lennék. A 1980-as évek elején lett nálunk kutatási főirány a szociálpolitika, amiben nagyon-nagyon halványan benne van a szociális munka. Hiába is mondom én, hogy akkoriban sokat tudtam arról, hogy ez mit jelent, és mit kell, hogy jelentsen, nagyon kevésbé volt benne. Expliciten volt benne a társadalmi beilleszkedési zavarokban, de igazában az első szociális munkás központot vagy képzőt, ami Kőbányán jött létre, a leges legelsőt valahogy együtt csináltuk. Akkor Levendel Lászlóval együtt munkálkodtunk

azon, hogy ott az létrejöjjön. És ugyanilyen emlékeim vannak Szatmárcsekéről, ahol szintén az egyik első családsegítő jött létre, ahol szintén ott voltam. Tehát nem mondhatom, hogy semmi közöm nincs hozzá. És ha jól emlékszem akkoriban voltam először Nyíregyházán a Huszár-telepen, mikor ott elkezdődött valamilyen szociális munka és annyira képzetlenek voltak a segítők, hogy nem mertek kimenni a telepre. Szóval, a 1980-as évek elején már nagyon látszott, hogy itt kell a szociális munka. Számomra az angol tapasztalat során az volt világos, hogy a szociális munkához képzettség kell. Tehát ennek a két dolognak kellett összejönnie. Hogy nem elég a jó szív, az elkötelezettség és a segíteni akarás, hanem mindenféle tudásra is szükség van. A történetnek van egy szakmai része is. Hegyesi Gábor és Talyigás Kati közben hazajöttek, a Kati Dél-Amerikából és a Gábor Ausztráliából, ahol találkoztak szociális munkával és képzett szociális munkásokkal. Gábor szakképzett szociális munkás volt akkoriban. És ezeket a tudásokat, sejtéseket, meggyőződéseket akkoriban összeraktuk. Ez egy hosszú folyamat volt, ahol mindenkinek megvan a maga története, hogy mi az ő szociális munkás víziója, és hogy abból mi valósult meg és ahhoz ő mit tett hozzá. Még egyszer mondom, azt hiszem, hogy 10-15 történetet lehet megtalálni erről, én csak az enyémet tudom elmondani.

Szoboszlai Katalin: Mi volt a Te víziód?

Ferge Zsuzsa: Nekem volt egy vízióm, amiben rendkívül nagy szerepe volt annak, hogy a szociális munkás ne abba az irányba menjen, mint az amerikai szociális munka. Az USA-ban elég jelentős a pszichológiai tartalom a szociális munkában és az esetkezelés felé ment el. Szerintem a fejfelemelés, az állampolgári tudat erősítése fontos, amit most úgy hívnak, hogy empowerment, vagyis, hogy az embereknek legyenek jogai és tudják, hogy mik a jogaik és tudják kikövetelni.

Nagyon mély benyomást tett rám a Citizen Office, ami a Thatcher előtti Angliában minden önkormányzat mellett ott volt. Egy óriási szobában ült 10-12 szociális munkás 15 kötet segédanyaggal és 1-1 telefonnal, és akinek tanácsra volt szüksége, vagy valami jogsérelmi baja volt, az odament az éppen felszabaduló szociális munkáshoz és megbeszélte vele. Tehát itt nem segélyezés történt, hanem jogokról, eljárásokról, lehetőségekről volt felvilágosítás. Sok-sok fajtája van a dolognak. Valahogy a közösségi szociális munkával is összetalálkoztam az évek során. Tehát a vízió mindenképpen az volt, hogy a szegények összekapaszkodása, a jogok, a hatalommal való felruházás és a fejfelemelések. Ez lenne a legfontosabb egy ilyen feudális országban. És a képzésnek a sok szakmai fogás mellett szemléletében erre kellene törekednie. Azok, akikkel együtt megcsináltuk a képzést, közöttünk többé-kevésbé egyetértés volt abban, hogy efelé kell menni, de a meglévő potenciális tanároknak a tudásai, és a magyar gyakorlat nem feltétlenül egy ilyen fajta szociális munkába illeszkedett bele.

Arról már sokat beszéltem és meséltem, hogy milyen nagyon-nagyon nehéz volt elfogadtatni az államigazgatással, az egyetemekkel, főiskolákkal azt, hogy a szociális munka egy szakma és azt tanítani lehet. Tökéletesen nem értették, hogy miért kell ahhoz bármilyen szaktudás, hogy az öregeknek adjanak enni. Mindenféle probléma volt akkoriban az akkreditációs bizottságtól kezdve az egyetemi tanácsig oda és vissza, és mindig lesöpörték. A szociálpolitikát is, de azt csak azért, mert nem önálló tudományág, és azért mert egyáltalán nincs ebben annyi szaktudás, hogy azt bármilyen szinten tanítani kéne.

Szóval ezeket az akadályokat úgy, ahogy megléptük, és akkor, mint köztudott Csehák Judit és Bánfalvi István segítségével részben összeállt a soproni norma. A szociális munkás képzés Szekszárdon indult el először, aztán több helyen 1990-ben. Rögtön az indulásnál, - és ez is az én történetem -, sok szempontból nagyon nem jól indult a szociális munkás képzés. Egyrészt a néven a mai napig nem

tudunk megegyezni. Ma is ugyanazok a kérdések merülnek fel, mint 1990-ben, hogy mi az, hogy munkás, mi, az hogy szociális munkás, ez magyarul nem elfogadható, és noha tényleg a világ minden nyelvén így hívják, de valahogy még mindig nem vált megbecsült szakmai névvé. Másodszor, különböző érdekek miatt még meg sem alakult a szociális munkás képzés és már kétfelé bomlott széjjel. Egyik kollega, aki egyébként részt vett mindezekben a felkészülésekben, úgy gondolta, hogy neki könnyebb lesz egy szociálpedagógus képzést megalakítania, mint egy szociális munkás képzést. Tehát azonnal és párhuzamosan megalakult evvel a szociálpedagógus képzés, amely két képzés kellőképpen rühelli egymást. Mind úgy gondoljuk, hogy ettől nincs is korai szociális munka, mert rosszul képzett szociálpedagógusok vannak az iskolában. Ők nem tudom, mit gondolnak, de a mai napig a két képzés se ki nem egészíti egymást, se harmóniában nincs, se semmi nem történik.

A másik visszafordíthatatlan dolog az, hogy ugyancsak érdekekből az egyik kollega úgy gondolta, hogy ide nekünk a képzett szociális munkást, de azonnal és megalakította a szociális munkás képzéseket egy éves, két éves, mindenféle pótdiplomákkal. Az ilyen alacsonyabb szintű diplomák úgy működnek, mint a pénz, hogy a rossz pénz kiszorítja a jó pénzt. Tehát hogyha egy önkormányzatnak kell döntenie, hogy kit vegyen föl, akkor az olcsóbbat fogja fölvenni és nem a jobbat.

Tehát igazában Magyarországon a szociális munkás képzés nem az, amit elképzeltünk volna, hogy egy megbecsült szakmára, egyéni, közösségi, jogi szemléletű, és mindenféle felkészültségekkel bocsásson ki embereket, akik képesek arra, hogy önálló véleményük legyen a meglévő helyi hatalmasságokkal szemben, és képesek arra, hogy előítéletek nélkül tudjanak segíteni mindazokon, akik hozzájuk fordulnak.

Sok sebből vérzik ez a történet, mert ahhoz, hogy egy szociális munkás ilyen legyen, ehhez egy kicsit Magyarországnak is és a magyar feudalizmusnak is át kéne

alakulnia, és ez nem annyira volt napirenden az utolsó 20 évben. No, ennyi az én történetem.

Szoboszlai Katalin: Az ELTE ünnepségen májusban említetted a 0. szociálpolitikus évfolyamot (1985-88), ami hivatalosan szociológusképzés volt, de mindenki tudta, hogy szociálpolitika tudásokat közvetítettek az oktatók. Mi volt a terved a 0. évfolyam hallgatóival? Mire készítetted fel őket?

Ferge Zsuzsa: Ez nagyon világos volt, és ezt a hallgatók is tudták. Megkezdjük a szociálpolitikus képzést, és az volt a tervünk, hogy néhány éven belül elinduljanak a képzések, és addigra oktató kell, mert nekem mindig az volt a rögeszmém, hogy először a képzőket képezzük, és azután indítsuk a képzést. A szociális munkánál ez nem annyira jól sikerült, a szociálpolitikánál valamennyire sikerült. A hallgatók egészen pontosan tudták, hogy ők most szociológia álnéven szociálpolitikát tanulnak, és miközben ez a három éves képzés folyt, azon közben mi a másik kezünkkel azon dolgozunk, hogy az ELTE alapítsa meg a szociálpolitika szakot, tehát ők már szociálpolitikából kapjanak diplomát. Ez nem volt titok, ez teljesen nyilvánvaló volt. Tréfák és összekacsintások tárgya volt ez, és izgatottan vártuk, hogy mi fog előbb beérni, ők-e avagy a szakalapítás. Az igazság az, hogy ők majdnem egy évvel hamarabb értek be, és utólag kellett a diplomájukba betenni azt, hogy bocsánat nem szociológia, hanem szociálpolitika. Versenyfutás volt, de ők ezt tudták, tehát nem volt zsákbamacska.

Szoboszlai Katalin: Ahogyan én tudom, közülük sokan ott voltak Sopronban veled együtt. Te hogyan élted meg a soproni konferenciát 1990-ben?

Ferge Zsuzsa: Azt gondolom, amennyire rekonstruálni tudom az eseményeket, hogy az egy eléggé egyedülálló, önmagában álló dolog. Hány napig tartott? Három vagy négy? Hogy az ország 10-12 iskolájából, hány ember összesen 50-60 jöjjön

össze? Akik előtte alig ismerték egymást. A résztvevők jóformán akkor találkoztak és beszéltek először, és négy nap alatt meg tudtak egyezni abban, hogy az első, a második, a harmadik, a negyedik, az ötödik évben milyen tantárgyak legyenek, és akkor még együtt volt a szociálpolitika, a szociális munka, akkor még ez nem vált ennyire szét. Volt, aki inkább szociális munkát akart csak csinálni, de elfogadták, hogy a szociális munkához hozzátartozik a szociálpolitika, elfogadódott, hogy az egésznek van egy szociológiai tere, és amin viták voltak, hogy az egészségügy hány óra legyen a képzésen belül. És akkor természetesen itt is kisebb-nagyobb érdekcsoportok összeálltak, de én komoly nézeteltérésre, gyűlölködő vitákra, komoly konfliktusokra egyáltalában nem emlékszem, hanem arra, hogy értelmes dolgokról beszéltünk és értelmes megállapodásokat kötöttünk. Azt hiszem, hogy ez tényleg egyedülálló Magyarországon, hogy ilyen megtörtént. Nem tudom, hogy ha ma körülnéznénk ebben az országban, hol találnánk azokat az oktatókat, akik akkor rettenetesen sok mindenben egyetértettek, abban is, hogy ennek az országnak mire van szüksége. Nem tudom, hogy a többiek, hogyan emlékeznek rá, de azt gondolom, hogy ez tényleg egyedülállóan jó történet volt.

Szoboszlai Katalin: Mostanság is nagy szükség lenne megegyezésekre, hiszen a képzések tekintetében egy jó pár éve sok mindent nem beszéltünk át. Nem beszéltük át a Bologna-t, nem beszéltük át az alapképzésre épülő mesterképzést, és nem beszéltük át azt, hogyan tudunk, hogyan lehet szociális munka Ph.D. képzést kialakítani Magyarországon.

Ferge Zsuzsa: Azt hiszem, azt sem beszéltétek át, hogy mit jelent az, hogy a körülmények végtelenül megváltoztak, hogy az egyenlőtlenségek meghatványozódtak, hogy a szociális munka kliensei egyre inkább a nagyon leszakadók, a nagyon mély szegények, a nagyon nyomorultak. Van-e hozzá kulcs,

kell-e valamit másképp csinálni? Azt se beszélték át, hogy mi a szociális munka viszonya ahhoz, hogy egyre inkább feltételekhez kötődik minden, amit a központi állam adni akar. Azt gondolom, hogy nagyon-nagyon sok mindent nem. Tehát, az is, amit te mondasz, meg az is, amit én mondok, az új körülményekhez való alkalmazkodást, úgy, hogy a szociális munka ne váljon nyomorenyhítéssé. Ez mind nincs megbeszélve. Vannak, akik hozzányúlnak a képzéshez, írnak róla valamit, de megbeszélve nincs.

Szoboszlai Katalin: Ha visszatekintesz erre a 20-25 évre, akkor mi az, amit eredménynek lehet tekinteni?

Ferge Zsuzsa: Milyen értelemben?

Szoboszlai Katalin: Nyilván van ennek valamiféle fejlődése. Azokból az indulásokból, amiket elmeséltél, mi az, ami megvalósult vagy úgy valósult meg, hogy ez valamiféle jó alapja ennek a szakmának és erre lehet további intézkedéseket tenni?

Ferge Zsuzsa: Attól függ, hogy éppen optimista, vagy éppen pesszimista hangulatban vagyok. Ha pesszimista hangulatban vagyok, akkor azt mondom, hogy volt egy olyan álmom, hogy Magyarországon szakértő módon legyen a közbeszédben benne a szociálpolitika, a családi adózástól a feltételes segélyezésig informált közbeszédben szerepeljenek ezek a témák. Van egy olyan parlamentünk, ahol például a nyugdíj magánpénztárak megalkotásánál 1997-ben egyetlen egy képviselő nem mérlegelte ezt a dolgot szociálpolitikai szempontból, de egyetlen egy se, senki. Érdemi szó a parlamentben erről nem hangzott el. Valami elhangzott a parlamenten kívül. Tehát az, hogy itt informált közbeszéd lenne szociálpolitikai kérdésekben, parlamenten kívül viszonylag nagyon kevés, parlamenten belül szinte semmi. A parlament átment egy olyan populista parlamentbe, amelyiknek központi kérdése volt az, hogy a válság hatásait

is, és az ország problémáit is a szegényeken és a cigányokon verje le, és itt a szocialisták sikeresen csatlakoztak az akkor még nem létező Jobbikhoz, az „Út a munkához” programot és ilyen-olyan, amolyan ügyeket lelkesen megvalósítottak. Tehát informált szociálpolitikai közbeszédre nem beszélhetünk. De ha optimista vagyok, akkor azt mondom, hogy mégiscsak kiképződött néhány száz ember. Van egy olyan kiváló társadalmpolitikai folyóirat, mint az Esély, amit a Nyilas Mihály csinál. Lévai Kati kezdte, és most a Nyilas csinálja és egészen kitűnő színvonalú. Hogy van néhány kutató, köztük fiatal kutatók is, akik vállalják azt, hogy szociálpolitikusok, és nagyon fontos dolgokat kutatnak és tesznek le az asztalra, mondjuk például a Szikra Zorka vagy akár téged is vagy másokat is mondhatunk. Szóval születnek a szociális munka és szociálpolitika témakörben fontos új munkák. Tehát valami mégiscsak történik. Azt gondolom, hogy talán az is történt, bár ez elég érdeemi dolog, hogy a társadalmi egyenlőtlenségek, a szegénység és a kirekesztés témáját az Európai Unió csatlakozás és sok más erőfeszítés miatt valahogy folyton sikerül azért mégis újra meg újra szem elé rakni. Tehát nem lehet a dolgról teljesen elfeledkezni, miképp a gyerekszegénységről sem.

A szociális munkáról ha pesszimista vagyok, akkor azt mondom, hogy nagyon-nagyon messze van attól, amit szerettünk volna. És van egy olyan tapasztalat, hogy a cigányokkal és szegényekkel szembeni előítéletesség a szociális munkások körében kisebb ugyan, mint az össznépelességen belül, de azért nagyon markánsan jelen van. És ha optimista vagyok, akkor azt mondom, hogy tehát végül is van, - hát, ha a gyermekjólétivel együtt számolom-, akkor 2000 fölötti szociális munka, gyermekjóléti egység az országban. És biztos, hogy ennek egy nem kis része úgy működik, ahogy én is elképzelném, hogy működni kelljen. Tehát, hogy a saját tapasztalatát megpróbálja megérteni, módosítani, alkalmazni, megtalálni. És nem előítéletes. Borzasztó nagy baj, hogy a szociális munka elfogadottsága annyira nem jó, mint ahogy erről beszéltünk, és hogy az

utolsó néhány évben hihetetlen sok forráskivonás történt erről a területről is. És hogy a szociális munkás gyerekvédő, védőnő stb. államilag finanszírozott normatív létszámok minimálisan sem igazodnak a szükségletekhez. Tehát amelyik kistérségnek 80 %-a szegény, ott is 100 főre ugyanannyi szociális esik, mint ahol 1 %. Ez egy elég régi követelés, hogy valahogy próbálja meg az állam figyelembe venni a forráselosztásnál az adott helyzetet, ez sem mindig sikerült. Tehát azt hiszem azért 20-25 év alatt talán történt valami. És hogyha megvan a készség arra, hogy ezt folyton elemezzük, és folyton újragondoljuk, akkor majd lesz is valami.

Szoboszlai Katalin: Mostanában gyakran elhangzik, hogy a szociális munkásokat kompetenciákra tanítsuk meg. Ez kicsit annyiban furcsa, mintha eddig nem arra tanítottuk volna. Pedig azt gondolom, hogy eddig is tanítottuk, csak lehet, hogy nem ennyire hangsúlyosan.

Ferge Zsuzsa: Mit jelent az, hogy kompetenciaképzés?

Szoboszlai Katalin: Hát ez jó kérdés.

Ferge Zsuzsa: Merthogy én ebben már szerencsére nem vagyok benne.

Szoboszlai Katalin: Nem sok fogódzónk van ehhez.

Ferge Zsuzsa: Ki találta ki?

Szoboszlai Katalin: Ez mostanában gyakran elhangzik az Iskolaszövetségi összejöveteleken. Mondjuk, tudom a Magyar Akkreditációs Bizottsághoz kötni, hogy kompetenciaalapú képzéseket vár el, tudom a képzési és kimeneti követelményekhez kötni, mert ott is egy pont.

Ferge Zsuzsa: Na mondj egy kompetenciát!

Szoboszlai Katalin: Például soroljuk föl, hogy mire kell képesnek lennie a szociális munkásnak.

Ferge Zsuzsa: Én addig értem, hogy a nyolc éves gyereket kompetenssé kell tenni érvelésben is meg szám kezelésben is, meg nem tudom miben. De mit jelent ez a szociális munkásnál?

Szoboszlai Katalin: Nem nagyon vagyok én okos ebben. Éppen ezt szeretném kérdezni, hogy te mit gondolsz erről.

Ferge Zsuzsa: Fogalmam nincs. Azt gondolom, hogy divatról van szó, már sok ilyen divatot megértünk, hol ilyet, hol olyat, ez is egy divat. Valaki valamit megértett külföldön, vagy félreértett valamit, azt behozta és megpróbálja ráhúzni különösebb recessziók nélkül. Egyébként mit lehetne kompetenciának hívni? Én kompetens vagyok a statisztikában, borzasztó jól tudok táblákat csinálni, nekem a kompetenciám a statisztika. Szóval így is lehet mondani azt, hogy tudunk statisztikázni.

Szoboszlai Katalin: Akkor majd ezen törjük még a fejünket.

Ferge Zsuzsa: Ez még ilyen divat. Biztos vagyok benne.

Szoboszlai Katalin: Mi lehet a következő 20-25 évben?

Ferge Zsuzsa: Sose jósoltam, és nem hiszem, hogy lehet. Barabási László Villanások c. könyvében azt mondja, hogy olyan mérhetetlen mennyiségű információ áll már a rendelkezésünkre mérhetetlen nagyságú hálózatokról, tehát például egy bank klienseiről, hogy azok mikor, mit lépnek, vagy a mobilhálózatokról. Nem egyenként, hogy például a Szoboszlai Kati, hanem hogy egytől egymillióig azok a kliensek hányszor, kit, mikor, mivel hívnak. És tulajdonképpen ő azt mondja, hogy ebből a jövőt meg lehet már jósolni, mert olyan mérhetetlen sok információ van,

hogy már lehet azt is tudni, hogy mi fog történni. Ami bizonyos mértékig igaz. Biztos, hogy valamiféle mozgások mögötti történetet ide kihámozhatunk.

Azt gondolom, hogy még ilyen információhalmaz birtokában sem igazán tudjuk a jövőt megmondani. Mégpedig azért legfőképpen, amit a könyv nyomán úgy hívok ebben az esszében [Társadalmi áramlatok és egyéni szerepek, 2010.], hogy a kreatív kisebbség. Tehát azt, hogy milyen új gondolatok fognak felbukkanni. Most nézzünk csak egy dolgot, a baloldalt. Meghalt a magyar baloldal. Többé-kevésbé, ami most baloldalként van a parlamentben, az halvány nyomokban kimutathatóan baloldal. És tulajdonképpen nincs olyan párt, amelyik baloldali lenne, tehát képviselné a baloldalt. Meghalt a baloldali gondolat? Tényleg? Hát az olyan régi, mint az emberiség maga, nem valószínű, hogy most meghal. Újjá lehet éleszteni? Most álljanak össze társaságok, és kezdjék újjáéleszteni? Nem tudom, lehet.

Abban bízom, hogy itt, ott, meg amott kreatív kisebbségek a semmiből rá fognak jönni, hogy ez így nem megy. De hogy ez 1 év múlva, 3 év múlva, 5 év múlva, 20 év múlva fog bekövetkezni, én ezt nem tudom.

Fogalmam nincs és nincs semmilyen fogódzó, tehát még a Barabási féle tömeginformációk alapján sem tudom azt mondani, hogy most már fel kell bukkannia egy kreatív kisebbségnek. Mert ha valami igaz a történelemben, akkor ez az, amit sose lehetett megjósolni, hogy most lesz egy olyan, ami nem egyszerűen egy új kreatív gondolat, hanem ami végül is meg tud tapadni, el tud terjedni, mozgalom, mozgás lesz belőle. Ha Barabási ezt is kitalálja, akkor majd segíts jósolni.

Szoboszlai Katalin: Mit gondolsz, mi legyen a képzések fő árama?

Ferge Zsuzsa: Nekem erre már semmilyen elképzelésem sincs. Azt sem tudom, hogy most mi történik és nem is

próbálom megtudni. Amit az egyetemekről hallok - egyeteme válogatja egyébként -, nagyon különböző szintek, nagyon különböző történetek, de nem hiszem, hogy bármilyen képzésnek jót tenne, ha a fejkvóta a hallgatók mennyisége felé tolódna, vagyis az lenne az érdek, hogy minél több hallgatót vegyek fel, mert akkor több pénzt kapok. Én nem hiszem, hogy így kellene ezt csinálni.

Az interjú megjelenési helye és ideje:

*Szoboszlai Katalin "...A szociális munkához képzettség kell"
(Interjú Ferge Zsuzsával) HÁLÓ, 16. évf. 9. sz. / 2010 p. 7-11.*